

Змяненні заканадаўства ў сферы шлюбна-сямейных адносін, уступіўшыя ў сілу з 1 студзеня 2025 г.

З 1 студзеня 2025 г. ўступіў у сілу Закон Рэспублікі Беларусь ад 8 ліпеня 2024 г. № 26-З «Аб змяненні законаў па пытаннях рэгулявання шлюбных і сямейных дачыненняў». Змяненні і дапаўненні закранулі болей трыццаці артыкулаў Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб шлюбе і сям'і (далей – Кодэкс аб шлюбе і сям'і), у тым ліку і рэгістрацыі актаў грамадзянскага стану.

Кодэкс аб шлюбе і сям'і дапоўнены артыкулам 19¹ «Дакумент, які пацвярджае адсутнасць перашкод да заключэння шлюбу за межамі Рэспублікі Беларусь».

З 1 студзеня 2025 г. для грамадзян Рэспублікі Беларусь, замежных грамадзян і асоб без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, а таксама для грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія пастаянна пражываюць за межамі Рэспублікі Беларусь, **у выпадку звароту за рэгістрацыяй заключэння шлюбу ў кампетэнтныя органы замежных дзяржаў дакументам, які пацвярджае адсутнасць перашкод да заключэння шлюбу, з'яўляецца заява грамадзяніна аб адсутнасці перашкод да заключэння шлюбу, сапраўднасць подпісу якога засведчана натарыусам або службовай асобай, якому ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі дадзена права афармляць натарыяльныя дзеянні.** Гэты дакумент прызначаны выключна для рэгістрацыі заключэння шлюбу за межамі Рэспублікі Беларусь.

У заяве грамадзяніна аб адсутнасці перашкод да заключэння шлюбу павінна быць указана, што на момант яго падачы заяўнік у шлюбе не знаходзіцца і ніколі не знаходзіўся або што ён раней быў ў шлюбу, які спынены (з указаннем падставы і даты спынення), і ў сапраўдны момант у шлюбе не знаходзіцца. Таксама ў заяве ўказваецца аб адсутнасці перашкод да заключэння шлюбу, прадугледжаных артыкулам 19 Кодэкса аб шлюбе і сям'і, згодна якой не дапускаецца заключэнне шлюбу:

паміж асобамі, з якіх хоць бы адна асоба знаходзіцца ў іншым шлюбе, зарэгістраваным ва ўстаноўленым парадку;

паміж сваякамі па прамой ўзыходзічай і сыходнай лініі, паміж паўнароднымі і непаўнароднымі братамі і сёстрамі, а таксама паміж усынавіцелямі (удачарыцелямі) і ўсыноўленымі (удачаронамі);

паміж асобамі, з якіх хоць бы адна асоба прызнана судом недзеяздольным.

Ўтойванне асобай, якая ўступае ў шлюб, абставін, якія перашкаджаюць заключэнню шлюбу, з'яўляецца падставай для прызнання шлюбу несапраўдным.

Для пацвярджэння спынення папярэдняга шлюбу заяўнікам у кампетэнтныя органы замежнай дзяржавы могуць прадстаўляцца дакументы, якія пацвярджаюць факт спынення шлюбных адносін: пасведчанне аб скасаванні шлюбу, рашэнне суда аб скасаванні шлюбу, якое ўступіла ў законную сілу, пасведчанне аб смерці.

Адно з патрабаванняў, якое ўпершыню замацавана ў Кодэксе аб шлюбе і сям'і, - гэта **неабходнасць інфармаваць органы загса Рэспублікі Беларусь аб выпадках рэгістрацыі актаў грамадзянскага стану беларускімі грамадзянамі, а таксама замежнымі грамадзян і асобы без грамадзянства, пастаянна пражываючымі ў Рэспубліцы Беларусь, за межамі Рэспублікі Беларусь.**

Згодна артыкулу 238¹ «Звесткі аб актах грамадзянскага стану, зарэгістраваных за межамі Рэспублікі Беларусь» у **выпадках, калі рэгістрацыя актаў грамадзянскага стану здзейснена кампетэнтным органам замежнай дзяржавы з прытрымліваннем заканадаўства адпаведнай дзяржавы ў дачыненні грамадзян Рэспублікі Беларусь, а таксама замежных грамадзян і асоб без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, або іх непаўналетніх дзяцей, звесткі аб гэтых актах грамадзянскага стану прадстаўляюцца грамадзянамі ў органы, якія рэгіструюць акты грамадзянскага стану, на працягу шасці месяцаў з моманту рэгістрацыі акта грамадзянскага стану.**

Парадак прадстаўлення грамадзянамі, уліку і апрацоўкі прызначаных звестак органамі загса вызначаны пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10 снежня 2024 г. № 944.

Звесткі аб актах грамадзянскага стану прадстаўляюцца ў органы загса грамадзянамі пры асабістым звароце або пры дапамозе паштовага адпраўлення.

Грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, замежнымі грамадзянамі і асобамі без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, такія звесткі прадстаўляюцца ў аддзел загса па месцы іх жыхарства, а грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, якія пражываюць за межамі Рэспублікі Беларусь і якія знаходзяцца на консульскім уліку ў загранустанове, – у загранустанову па месцы пастаноўкі на консульскі ўлік.

Пры асабістым звароце грамадзяне падаюць у пісьмовай форме заяву аб прадстаўленні звестак аб актах грамадзянскага стану з прад'яўленнем:

дакумента, які сведчыць асобу грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, замежнага грамадзяніна і асобы без грамадзянства, пастаянна пражываючых у Рэспубліцы Беларусь;

арыгіналаў дакументаў, якія пацвярджаюць факт рэгістрацыі акта грамадзянскага стану, выдадзеных кампетэнтным органам замежнай дзяржавы;

пасведчанні (дакументы) аб нараджэнні непаўналетняга дзіцяці (непаўналетніх дзяцей) і дакумента, які сведчыць яго (іх) асобу (пры наяўнасці), – пры прадстаўленні грамадзянамі звестак аб актах грамадзянскага стану ў дачыненні свайго непаўналетняга дзіцяці (сваіх непаўналетніх дзяцей);

дакумента, які сведчыць асобу грамадзяніна, які прызнаны судом недзеяздольным або абмежавана дзеяздольным, – пры прадстаўленні апекуном звестак аб актах грамадзянскага стану ў дачыненні грамадзяніна,

які прызнаны судом недзеяздольным або абмежавана дзеяздольным (далей – падапечны);

дакументаў, якія пацвярджаюць паўнамоцтва грамадзяніна, які з'яўляецца апекуном, прадстаўляць інтарэсы падапечнага, – пры прадстаўленні апекуном звестак аб актах грамадзянскага стану ў дачыненні падапечнага.

Пры прадстаўленні грамадзянамі звестак аб актах грамадзянскага стану пры дапамозе паштовага адпраўлення ў дачыненні сябе і (або) свайго непаўналетняга дзіцяці (сваіх непаўналетніх дзяцей), падапечнага да заявы дадаюцца натарыяльна засведчаныя копіі вышэйуказаных дакументаў.

Натарыяльна засведчаныя копіі дакументаў, прыкладзеныя да заявы, якая паступіла ў орган загса пры дапамозе паштовага адпраўлення, грамадзянам не вяртаюцца.

Дакументы, выдадзеныя кампетэнтнымі органамі замежных дзяржаў у пасведчанне актаў грамадзянскага стану, прымаюцца органамі загса пры наяўнасці іх легалізацыі (прастаўлення апостыля), калі іншае не прадугледжана заканадаўствам Рэспублікі Беларусь і міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

Дакументы, выдадзеныя на замежнай мове, павінны суправаджацца пераводам на беларускую або рускую мову, пры гэтым вернасць пераводу або сапраўднасць подпісу перакладчыка павінны быць засведчаны натарыяльна.

З 1 студзеня 2025 г. змяніўся парадак атрымання бацькамі паўторных пасведчанняў аб нараджэнні дзяцей. Часткай другой артыкула 202 Кодэкса аб шлюбе і сям'і вызначана, што паўторныя пасведчанні выдаюцца асобам, на якіх складзены запіс акта грамадзянскага стану, па іх заявах. **Паўторныя пасведчанні аб нараджэнні дзіцяці ў дачыненні дзяцей, не якія дасягнулі паўналецця, выдаюцца іх бацькам, апекунам, у тым ліку кіраўнікам дзіцячых інтэрнатных устаноў, устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы прафесіянальна-тэхнічную, сярэдняю спецыяльную, вышэйшую адукацыі, адукацыйную праграму падрыхтоўкі асоб да паступлення ва ўстановы адукацыі Рэспублікі Беларусь, у якіх знаходзяцца дзеці, а таксама органам апекі і папярэчальства і органам унутраных спраў.** Такім чынам, **з 1 студзеня 2025 г. бацькі могуць атрымліваць паўторныя пасведчанні аб нараджэнні толькі ў дачыненні сваіх непаўналетніх дзяцей.**

Яшчэ адной навацыяй Кодэкса аб шлюбе і сям'і стала ўстанаўленне розніцы ва ўзросце паміж бацькам і дзіцём, у дачыненні якога ўстанаўліваецца бацькоўства на падставе сумеснай заявы бацькі і маці дзіцяці аб рэгістрацыі ўстанаўлення бацькоўства, пададзенага ў органы, якія рэгіструюць акты грамадзянскага стану. Яна павінна быць не менш пятнаццаці гадоў.